

RIKARDO ARREGI, ALFABETATZEAREN ERAGILE

Alfabetatze Batzordeak

Gizartearen eta gizarte honetarako gizon eta emakume guzientz arazoa berekin zeramikien beti Rikardok. Denok dakigu hori izan zela bere bizitzako kezka, ta horrexek eraginda izan zitzaigun horrenbeste problema eta gora-beheretan bide urratzaile, gidari eta eragile.

Hain zuzen, 1965 eta 1966-go urtetan hasi ginen har-emanetan kezka berdintsuak elkarrengana gertu-arazitako zenbait gazte. Rikardo tarteko zen, eta orduantxe azaldu zigun lehenengoz berekin zeramikien kezka handia: euskaldunen analfabetismoa beren hizkuntzan. Euskaldun gehienek irakurtzen eta idazten ez jakin behar beren hizkuntzan... Rikardok arazo izugarri hau somatu eta aztertu zuen; baina hori bakarrik ez, berehala presentatu bait zigun problema horren soluzio-biderako erremediua: Alfabetatze Kanpaina. Proposamentu hori denok aho batez onhartu genuela esan beharrik ere ez dago. Berehala ekin zitzaion lanari, bakoitzak ahal zuen neurrian, baina beti Rikardoren ardu-

rapean, ta 1966-garrengo urtarrilean Euskaldunen alfabetizazioari buruzko proposamentu bat azaldu zitzaion Euskaltzaindiari "Jarrai" taldearen izenean. Proposamentu hori J. San Martin, Mikel Lasa, Iñaki Beobide eta Rikardok berak izenpetua zen. Euskaltzaindiak ontzat eman zuen, eta urte horretan, otsailean, Gipuzkoako Diputazioan egin zuen bilkuran J. San Martin, Aita Altuna, Mikel Lasa, Iñaki Beobide eta Rikardo Arregi izendatu zituen Alfabetatze gaitarako batzordea osa zezaten.

Handik aurrera, ordea, ez zen nahikoa batzorde bat izatea bakarrik. Lan pratikoari ekin behar zitzaion. Herriz-herriko zabalakunde egin, alfabetatzeari buruzko kontzientzia bat sor-erazi jendeari, irakasle izateko jende egokia topatu ta gaitzeko moduak egin. . . Mila lan. Rikardok berak ba zuen herrietan hamaika eza-gupide hitzaldi bidez eta *Z. Argia*-ko idazle zenez egina. Hauetara jo zen batetik, eta bestetik Herri Gaztediko eta antzerki sailtako ekintzaleengana. Zabalkunde lan hau, ordea, bat besterik ez zen. Ba zen beste bat garrantzi handikoa: Metoduarena, jendea nola alfabetatu. Hortarako hauxe burutu zuen Rikardok: lehendabizikoz, herritako irakasle zitezkenak alfabetatzeari buruzko hamabost eguneko ikastalditan gaitu gramatika, literatura eta erabili behar zuten pedagogiaz. Gauza zen, eta da, azitakoak euskeraz irakurri eta idazteko gaitzea. Beraz, klase guztiak xede horretara zuzendutakoak behar. Gero, ikastaldi hau egin ondoren eta Euskaltzaindiak emandako agiri baten bidez irakasle hauek egin zezatela beren lana eskualde eta herrietan, toki bakoitzean ikastaldiak antolatuz. Kursillu horiek hilabetekoak izan dira ia beti, eta aurren-aurrenetik hasten da datozenei irakurtzen eta idazten erakustea gure literaturako zenbait autoreen izkribuen zatiz balioturik. Aurren baten, A. Villasanteren gramatika erabili ohi zen. Rikardori langintza horretarako egokientzona iruditurik. Zenbait lekutan Euskaltzaindiko jaunen kolaborazioaz itzaldiak antolatu ziren. Irakasleak prestatzeko lehenengo ikastaldia Donostian egin zen, or-

dea, 1967-go agorrean. Garai hartan Rikardo soldaduska bete-betean, zegoen, bainan permisua bat zela bide eta bere arreba Begoñaren laguntzaz ikastaldi hau antolatu ahal izan zuen. Gipuzkoako ballara guzietatik etorri zen jendea, gazte jendea, eta urrengo neguan ia hasi ziren bakoitza bere herrian lanean. Ikastaldi horren berri *Z. Argiak* eta Donostiako "La Voz de España"-k eman zuten. Dena dela, soldaduska osoan izan zuen berak alfabetatzearen ardura handia. Eten gabe zebilkien buruan nahiz-eta lana zailagoa eta urriagoa izan urrutitatiek eginda. Garai hartan garbi nabarmendu genuen Rikardoren falta langintza honetan genbiltzenok.

Soldaduska bukatu ondoren askozaz ere helduagoak zituen alfabetatzeari buruzko iritzia eta asmoak. 1968-go urtarrilean agiri berri bat egin zitzaion Euskaltzaindiari eta orduan batzorde berri bat antolatu zen Aingeru Irigarai jauna lehendakari zela eta Rikardo idazkari. Garai txarrak ordukoak. Rikardok, ordea, segi ta segi, eta alfabetatzearentzat antolaketa berria egitea erabakitzen du: Kanpainarentzat diru laguntza, hain premiazkoa dena, autofinanziazioa ezina denez gero, sortzeko bideak billatzea. Eta horretarako zenbat elkar-hizketa, zenbat ate-joka, Jainkoak daki zenbat lan igazko udaberri guztian zehar. Horretaz gainera alfabetatzean bigarren maila jarri nahi lehendik aurrenengoa egin dutenentzat... dibulgazioko liburuak argitaratzeko editorial bat bere aspaldi-aspaldiko ametsa sortzeko pausoak eman, eta zenbat eta zenbat lan. 1969-go otsailean planteatu zuen alfabetizazioaren antolaketa berria erabat seriozki azkenean ematen dugun erara. Alfabetatze lana bere bidetik jarria zuen joan zitzaigunean, eta aurrera doa, berak azia ereinda utzi bait zuen. Guk ez dakigu bera guretik izan balitz langintza honek jarraipen berdina izango zukean ala ez, bainan gauza da Rikardok burutu eta hasiera emandako ekintza garrantzitsu hau ez dela nolnahi izkutatuko, egunetik egunera indartu baizik.

